

Skjåk kommune

Kommunal plan for anlegg og område innan idrett og friluftsliv i Skjåk kommune 2025-2029

Vedteken i kommunestyret 11.12.2025

Kommunal plan for anlegg og område innan idrett og friluftsliv i Skjåk kommune 2025-2029	1
1. INNLEIING	3
2. FØRINGAR	3
3. SAMFUNNSENDRINGAR OG HELSE	3
4. IDRETT OG IDRETTSANLEGG	5
4.1.Målsetting	5
4.2. Idrettslag og klubbar i Skjåk per 2025	6
4.3.	7
4.4. Andre anlegg og nærmiljøanlegg i Skjåk	8
4.5. Leikeareal knytt til bustadfelt	9
4.6 Badeplasser	9
4.7. Økonomiske verkemiddel	9
4.8. BUA Skjåk	9
4.9. Konklusjon	9
4.10. Handlingsplan 2025-2029	10
5. PLAN FOR FRILUFTSLIV	11
5.1 Målsetting	11
4.2 FNs berekraftsmål	12
4.3 Folkehelse, idrett og friluftsliv	12
4.4 Fysisk aktivitet i Skjåk	14
4.5 Status og arbeid framover	15
4.6 Aktørar	16
4.7 Juridiske verkemiddel	16
4.8 Økonomiske verkemiddel	17
4.9.Samarbeid	17
4.10 Handlingsplan 2025-2029	18
Prioriterte anlegg	18
Tilskot	18
Vedlikehald av løyper og anlegg	18
Kartlegging og verdsetting av friluftsområde	18
Marknadsføring	19

1. INNLEIING

Kulturdepartementet gav i Rundskriv V-35/93, jf. V 5/98 alle kommunane pålegg om å utarbeide ein plan for anlegg innan idrett og friluftsliv. Fyrste delen av plandokumentet omfattar idrett, idrettsanlegg og nærmiljøanlegg, medan andre delen omfattar anlegg og område for friluftsliv. Handlingsplan for perioden 2025-2029 står etter kvart område.

Kulturkonsulenten legg fram forslag til ny plan for Skjåk idrettsråd, samt at planen har vore senda ut til gjennomsyn og for innspel til alle klubbar og lag innanfor idrett og friluftsliv knytt til Skjåk idrettsråd. Planen blir senda ut til høyring og gjennomsyn hausten 2025. Planen blir så revidert etter innkomne innspel, og til slutt politisk handsama.

2. FØRINGAR

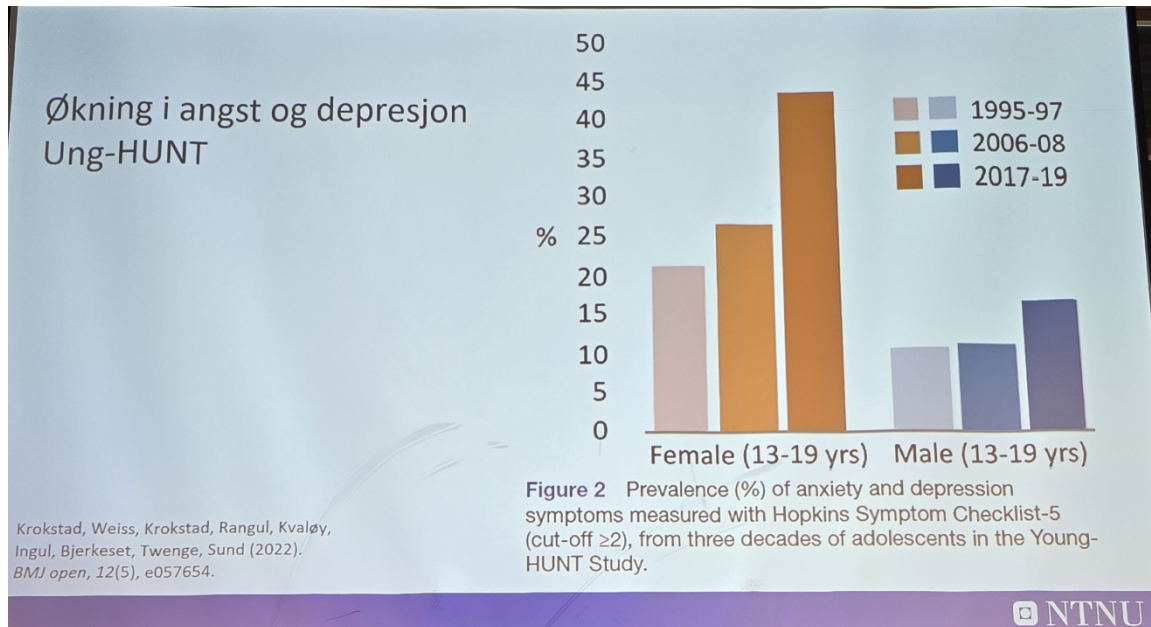
1. Kartlegging av idrettens betydning i Innlandet, desember 2023
2. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet
3. Regjeringens idrettsstrategi: Sterkere tilbake- en mer inkluderende idrett
4. Meld. St 18 (2015-2016). Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet.
Friluftsliv er den vanlegaste forma for fysisk aktivitet. Gjennom meldinga vil regjeringa bidra til at enda fleire driv med friluftsliv, noko som gjev betre helse og høgare livskvalitet.
5. Sammen om aktive liv. Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029.
6. Nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder (2013). Gjev føringar for prioritering av areal til friluftsliv.
7. Folkehelsemelding Meld. St. 15 (2022–2023) — Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar.
8. Levekårsundersøkelsen, Idrett og friluftsliv 19.nov 2024
9. Statistikk om barn si fritid, ssb.no 17.jan 2025

3. SAMFUNNSENDRINGAR OG HELSE

Frå foredrag med Steinar Krokstad, Professor ved HUNT Forskningscenter Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie. Overlege og spesialist i psykiatri. Den 30. September 2025

Bak dei direkte årsakene til sjukdom og skade finns ofte lag på lag av årsaker som ligg bak, gjerne knytt til sosiale forhold som igjen har sine røter i samfunnsstrukturar. Det kan vere samfunnsmessig bakgrunn som politikk, økonomi og kultur. Det kan og vere levkår eller det kan vere individuelle forhold.

Forsking har vist at det har vore ei sterk auke i angst og depresjon hjå unge mellom 13 og 19 år.

Forverringa av dei unge si helse skjedde mellom 2012 og 2020. Det som endra seg da, var at tilgangen til smarttelefonen blant unge auka frå 60-100 %. Det er ingen andre hovud-forklaringar som er foreslått. Generasjon Z er den fyrste gjennom digitaliserte generasjonen og skjermtid har ført til store åtferdsendingar. Sosiale media samspekar med dei fleste andre forhold i unges liv.

Regjeringa har sendt ut ei høyring om forslag til lov om aldersgrense for sosiale media og ein ser også i Skjåk at skulen og foreldregrupper tek tak og prøver å skjerme barna mot skadeleg påverking av teknologi.

Verktøy ein kan bruke for å få god psykisk helse.

A) Aktivitet

Dersom ein held seg aktiv vil ein føle seg meir glad –oftare. Ein kan vere aktiv på mange måtar- både fysisk, sosialt og mentalt. Å vere aktiv styrkar di psykiske helse.

B) Gjera noko saman

Når ein er med på sosiale aktivitetar og byggjer gode relasjonar til andre, får du ein følelse av å høyre til og ha verdi. Å vera ein del av fellesskapet gjev deg støtte i kvardagen og styrkar di psykiske helse.

C) Gjera noko meningsfylt

Når ein jobbar for ein god sak eller gjer noko godt for andre, gjer ein noko meningsfylt. Å hjelpe andre gjev mening og takksemd. Å gjera noko meningsfylt for andre styrkar den psykiske helsa til folk.

Ny bok om ABC for god psykisk helse kan bidra til ei viktig dreining.

- Frå å vera oppteken av psykisk sjukdom til god psykisk helse
- Frå å skulle løyse utfordringane i helsetenesta til å løyse dei i fellesskap.
- Frå å vere overoppteken av følelsar til å gje råd om åtferd.
- Frå å snakke om det vonde til å gjere det gode.
- Frå egoisme til altruisme (haldning eller handling der ein hjelper andre og sett deira besta framfor sitt eige).

Boka heiter ABC for god psykisk helse – frå teori til praksis – Embla Akademisk.

4. IDRETT OG IDRETTSANLEGG

4.1.Målsetting

Hovudmålsettinga er å utvikle eit rikt opplevings- og fritidstilbod for innbyggjarane, med vektlegging på trivsel, velferd og utvikling.

Delmål er å leggje til rette for fysiske aktivitetar med tanke på utvikling, aktivitet, trivsel og helse, gjennom ei fornuftig utbygging av idrettsanlegg og nærmiljøanlegg, og ved å stimulere til auka innsats for å ta vare på eksisterande anlegg. Idrettspolitikken i Norge skal bidra til at folk har eit breitt spekter av lokalt forankra aktivitetstilbod, både i regi av den friviljuge medlemsbaserte idretten og gjennom moglegheita for eigenorganisert aktivitet.

Idrett og fysisk aktivitet har positive effekt både for kvar enkelt og for samfunnet. Det går ikkje noko klart skilje mellom eigenverdien ved fysisk aktivitet og den samfunnsmessige betydninga idrettsarbeidet har. Idrett er viktig på alle nivå, for alle som driv med det, og for mange rundt dei, og verdien og effekten knytt til utøving av idrett er hovudgrunnngjevnaden for den statlege støtta til idrettsformål. Det er viktig å støtte den friviljuge, medlemsbaserte idretten, slik at ein kan oppretthalde og utvikle eit omfattande og godt aktivitetstilbod der folk bur. Det er også viktig med gode idrettsanlegg som gjev flest mogleg anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet, og som speilar aktivitetsprofilen i befolkninga. Den viktigaste målgruppa for den statlege idrettspolitikken er barn og ungdom.

4.2. Idrettslag og klubbar i Skjåk per 2025

Skjåk IL • Fotball • Handball • Symjegruppa • Turn og gymnastikkhjul • Friidrett • Ski og skiskyting • Kampsport (karate og MMA) • Bryting • Badminton • Padling • Spinning • Barnetrimmen • Dametrim • Innebandy • Fjellgeita
Skjåk pistolklubb
NMK Skjåk
Lom og Skjåk skyttarlag
Skjåk Hestelag

4.3. Idrettsanlegg

- Skjåkhallen med handballbane, badmintonbane, turnarena
- Svømmehall og opplæringsbasseng nytt i 2025
- Aktivitetsrom, Skjåkhallen
- Sosialt rom, Skjåkhallen
- Ljosløype/ turløype i Dønfoss
- Ljosløype / Skianlegg i Botn
- Motocrossbane i Botn (NMK Skjåk)
- Go cart bane i Botn
- Friidrettsstadion i Bismo
- Grasbane fotball 2 stk

Flåklypa sendeplatelag:

- Diskgolfbane Lundahaugen

Jotunheimen fjellsportklubb:

- Forberget klatrefelt
- Buldrerom Eggjalia
- Klatrevegg Vågåhallen
- Buldrerom industriområdet i Vågå
- Jobbar med å lage buldresenter i Bunnpris- bygget i Vågå sentrum
- Nyttar også andre område både i Tronoberget /Lom, Jutulporten, Nessebrue og Røysa/Vågå.

3D-bana på Dønfoss

Skjåk Pistolklubb:

- Pistolskytebane 25 og 10 meter

Lom og Skjåk skyttarlag:

- Skyttarbana; 100 m, 200 m.
- Elgbane

- Skyttarhus/klubbhus
- Skytesimulator, Skjåk Jeger og Fisk
- Innandørs miniatyrskytebane, Nordberg skule

Skjåk hestelag

- Ride- og kjørebane på Lundahaugen
- Ønskje om ridehall

Team Fjellevetret

- Ovalbane på Breiskriden (under arbeid)

4.4. Andre anlegg og nærmiljøanlegg i Skjåk

- Nærmiljøanlegg Gamleheimstrædet med aktivitetspark
- Tur- og aktivitetstig på Flaumvollen i Bismo, Opna 2025
- Dagsturhytta, Aursjolia
- Dagsturhytta ved Flaumvollen i Bismo Ny i 2024
- Inntakshytta ved Aura.
- Aktivitetsplass med sandvolleyballbane, Dønfoss
- Turløyper/stignett
- Marlo: Ballbinge, Turløyper sjekk kor lenge den skal vere offentleg
- Marlo grendehus: Aktivitetssal.
- Gjeilo skule: utleigerom
- Øygard skule: utleigerom
- Moar grendehus: utleigerom
- Dønfoss grendehus: utleigerom
- Bjørkås i Bråtå: utleigerom
- Skjåk barne- og ungdomsskule kantina
- Hjarterommet Skjåk barnehage (opnast 2026)
- Skjåk friviljugsentral
- Skjåk barne og ungdomsskule: skatebane, 2 ballbingar, leikepark , basketbane i eine ballbingen
- Grotli: alpinanlegg med to heiser, skiløyper
- Botn aktivitetspark: skianlegg, skiskyting, motorcross, og go-cart
- Skjåk turløyper: skiløyper og mange sykkel- og turstigar.
- Billingen: Diktarstig og kulturstig
- Aursjoen: Kulturstig
- Sota: Naturstig for ungar, skiløyper (Skjåk turløyper)

- Uppnose: Kulturstig, Elgfangstanlegg (Restaureringsbehov)
- Gapahukar: Grotlivatnet, Bismorunda, Lundagrenda, Pålebrua, Tverrhuken, Strandhuken, Gamleheimstrædet, Langodden på Liavatnet Rullestoltrase fising og bading), Mysubyttvegen, Røygata, Bångråttjønn, + mange andre
- Grillhytte på Vetlsetra.
- Skjåk Almenning: utleigehytter i fjellet 17 stk
- Skjåk Jeger og fisk: utleigehytter i fjellet. 5 stk
- Grunneigarlagshytter: Lendhytta, Åndhytta,
- Skjåk treningssenter
- Skjåk snekkeri: dansesal
- Pumptrack Dønfoss oppstart oktober 2025 (grunnarbeidet)

4.5. Leikeareal knytt til bustadfelt

- Uppnose
- Aurmo

4.6 Badeplasser

Bångråttjønn, Aura, Dagsturhytta i Bismo, Gjeilo Camping

4.7. Økonomiske verkemiddel

- Spelemiddel
- Lokale aktivitetsmiddel
- Utstyrsmiddel

4.8. BUA Skjåk

BUA står for Barn- Unge- Aktivitet og er ein nasjonal ideell organisasjon som gjer det enklare for barn og unge og alle andre og prøve fleire og meir varierte aktivitetar og å ha rett og tilpassa utstyr – utan å auke forbruket. BUA tilbyr gratis utlån av utstyr til alt frå sport til friluftsliv, slik at alle får moglegheit til å delta uansett økonomiske føresetnader. Målet er å fremje aktivitet, inkludera og berekraft gjennom deling og gjenbruk, slik at alle kan oppleve gleda ved meistring og utforsking på ein miljøvenleg måte.

BUA Skjåk vart etablert i 2024 og held til i tidtakarbua ved idrettsbana i Bismo.

Visjonen til BUA: Alle i jamnleg fysisk aktivitet utan auka forbruk.

4.9. Konklusjon

Den totale anleggsmengda i Skjåk dekkjer ein tilfredsstillande variasjon av ulike aktivitetar. Dei største anlegga er bygd og drifta av kommunen. Det har vore eit mål å halde kostnadane ved å bruke anlegga låge, samanlikna med mange andre kommunar.

Likeins representerer anleggsmengda ei fornuftig geografisk spreiding, der det er teke omsyn til behov både i sentrum og i grendene. Den viktigaste oppgåva framover må vera vedlikehald og rehabilitering av eksisterande anlegg. Samstundes må ein sjå på behov som oppstår i høve til ulike aktivitetar. Idrettslag og klubbar bør vurdere økonomiske og praktiske sider med tanke på sambruk. Dette både av økonomiske og miljømessige omsyn. Nærmiljøanlegg er ei prioritert stønadsgruppe, og ei utbygging av slike anlegg skaper aktivitet og trivsel. Skjåk skal ha fysisk aktivitet høgt oppe i sine prioriteringar, også i budsjettsamanheng. Ei utfordring som ein ser i mange aktivitetar, er å rekruttere leiarar i det frivillige aktivitetsarbeidet.

4.10. Handlingsplan 2025-2029

Nærmiljøanlegg er ei prioritert stønadsgruppe, og ei utbygging av slike anlegg skaper aktivitet og trivsel. I spelemiddelordninga er det to pottar;

- Nærmiljøanlegg, er eit utandørs anlegg eller område for eigenorganisert idrett eller fysisk aktivitet som ligg i nærleiken av bu- og/ eller opphaldsområde. Nærmiljøanlegg er tilgjengeleg for allmenta.
- Ordinære anlegg, er eit anlegg for organisert og eigenorganisert idrett og fysisk aktivitet.

Det er eit mål å halde kostnaden på medlemskap nede i alle lag for å utjamne sosiale forskjellar.

Det er eit mål å bruke anlegga som allereie eksisterer. Det er viktig å marknadsføre alle anlegga.

Legge til rette for konkurransar og arrangement som i neste rekke fører til samspel med næringslivet.

Ut frå eit miljøperspektiv er det viktig å kartlegge om ein kan samarbeide om anlegg.

Universell utforming av alle nye anlegg er eit krav i spelemiddelordninga.

5. PLAN FOR FRILUFTSLIV

5.1 Målsetting

Friluftsliv er ein viktig del av norsk kultur og tradisjon. Norsk friluftsliv er kjenneteikna ved naturvenleg ferdsel og omsynsfull bruk av naturen. Friluftsliv blir definert som «opphald og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevingar». Ut frå denne definisjonen er det fastsett at «det skal leggjast vekt på ein kjerne av ikkje konkurranseprega, ikkje motoriserte fritidsaktivitetar som drives på allment tilgjengelege naturprega område». Målet om eit naturvenleg friluftsliv gjer at samtidig som ein må arbeide for mest mogleg aktivitet, må ein også prøve å unngå uheldige inngrep, slitasje og forstyrringar i naturen. Rettleiing og informasjon er generelt viktig for både «nye» og meir tradisjonelle aktivitetar.

ADGANGSKORT TIL NORSK NATUR

DØGN- OG HELÅRSÅPENT

Adgangskortet gjelder utmark
- fjell, skog, hei, strand, myr o.l.

Adgangskortet gjelder ikke innmark
- dyrka mark, hager, tomt o.l.

Det forutsettes at du ikke skader naturen
eller er til sjenanse for grunneier eller
andre brukere.

 Friluftsrådernes Landsforbund

Foto: Anne-Monica Aglen

ALLEMANNSRETEN

er adgangskortet til norsk natur og gir:

- Rett til fri ferdsel til fots i utmark
- Rett til å sykle og ri på fjellet, og på stier i og til utmark i lavlandet
- Tilgang til gratis bad (i sjø, vann og elver)
- Fri tilgang til VIP sitte- og hvileplasser med utsikt og mulighet for strandlinje
- Fri bruk av ski i løssnø og preparerte løyper
- Rett til å nyte medbrakt mat og drikke
- Fri adgang til bær- og soppbuffet
- Sjøfisk til alle og ferskvannsfisk til barn under 16 år (forutsetter fiskelykke med stang)
- Fri overnatting - begrensa til to døgn og minst 150 m fra bebodd hus eller hytte i lavlandet
- Hund tillatt i alle naturrom - men følg bestemmelser om båndtvang

**Reinholdspersonalet er på tur
- ta med egen søppel hjem.**

Allemannsretten, som på visse vilkår gir alle rett til ferdsel, opphold og hasting i utmark, uavhengig av hvem som er grunneier, er nedfelt i Friluftsløven. Her gis en forenkla framstilling.
Les mer på
www.friluftsekretariatet.no/no/Tema/Friluftsliv/Allemannsretten

4.2 FNs berekraftsmål

Noreg si regjering har bestemt at FNs 17 berekraftsmål skal vera det politiske hovudsporet for vår tids største utfordringar. Fleire av berekraftsmåla vil også ha innverknad på kommunen sitt folkehelsearbeid. Berekraftsmål 3 skal sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder. Berekraftsmål 11, Berekraftige byar og samfunn - delmål 11.7, skal sørge for; "allmenn tilgang til trygge, inkluderande og lett tilgjengelege grøntområde og offentlege rom, særleg for kvinner, barn og eldre samt personar med nedsett funksjonsevne".

4.3 Folkehelse, idrett og friluftsliv

Å få fleire til å delta i fysisk aktivitet utandørs vil gje gode folkehelseeffektar. Friluftsliv kan vera ein nøkkel til å få med mange som i dag er inaktive, fordi:

- 36 % av dei som deltok i folkehelseundersøking av 2023, svara at dei var i aktivitet 2-3 gonger i veka.
- Yngre og personar med høgare utdanning og inntekt er grupper som har særleg høg deltaking, medan einslege forsørgjarar og personar med låg utdanning og inntekt deltek i mindre grad.
- Å gå tur er den vanlegaste aktiviteten i alle grupper, og det er låg terskel for å bli med. Kombinasjonen fysisk aktivitet og naturoppleving gjev gode helseeffektar, og friluftsliv er ei viktig kjelde til livskvalitet og både fysisk og psykisk helse.

Kvardagsfriluftslivet er av stor betyding for den generelle folkehelsa. Merka turstigar, skiløyper, akebakkar, badeplassar, fiskeplassar, skogsområde og andre grøntareal i nærleiken av der folk bur, er viktige å ivareta og utvikle. Stigar og løyper er friluftslivets viktigaste anlegg/infrastruktur, og ein føresetnad for å få folk meir aktive. Eit godt og samanhengande stig- og løypenett, som tilfredsstiller ulike brukargrupper sine ønskje og behov, er difor viktig.

Innspel frå Skjåk IL og pårørande på Skjåkheimen:

Det kunne gjerne ha vore meir tilrettelagt for enkel lufting og fysisk aktivitet for dei på Skjåkheimen. Dei tilsette og pårørande på Skeiro innimellom tek med dei som blir «onåoge» på ein tur rundt huset berre for å sjå om det roar dei litt, her kan det kanskje vurderast å få til eit nytt og litt hyggelegare alternativ. Flomvollen og sansehagen er fine tilbod, men det kunne vore fint med fleire alternativ, og det er heller ikkje alle som klarer å gå like langt. Det hadde derfor vore fint med hyggelege luftemoglegheit rett utafor husveggen på heimen.

Forslag:

Plass 1: lage ein hyggeleg liten park her i skogen. Bruke ein del av trea og naturen slik det allereie er, men tilrettelegge for rullestol/rullator, litt stauder, kanskje litt

rennande vatn, eit par benkar både med og utan bord, ein pergola med ljøs...kanskje "nakendama" som stod ved hallen før kunne fått ein ny vår her 🌀

Plass 2: her er det laga veg ned frå vollen som ender i ingenting. Tilrettelegge vegen bortover til «stranda» og få benk/bord her. Den lille bakken ned til elva er fin å gå med rullator, men det hadde vore fint å kunne sette seg litt der nede og sjå på elva.

I tillegg til desse to, så har vi plassen oppe ved Tørrstuggu ved Skamsarbrua. Ein ny benk der, litt omsorg på huset og å holde det ryddig der, så er det også ein veldig fin plass for bebuarar på Skjåkheimen og gå opp dit.

Innlandet fylkeskommune gjev gjennom ulike ordningar tilskot til sikring av friluftsområde, friluftaktivitet og tiltak i sikra friluftsområde.

Skjåk kommune etablerte dagsturhytte ved flaumvollen i Bismo i 2024. Den er sett opp gjennom Innlandet fylkeskommune sitt dagsturhytteprosjekt.

Gjennom dette prosjektet ønskjer fylkeskommunen å fremje nærfriluftslivet og folkehelse ved å skape nye møteplassar i lokalmiljøet. Dagsturhytta har skapt engasjement lokalt, treft nye brukarar og fått fleire ut på tur. Hytta blir brukt dagleg av både skule, barnehage, lag og organisasjonar og private. Stigen er tilrettelagt for alle. Ein ser etter kvart at det vert lagt små og større arrangement til dagsturhytta både private og offentlege. Hytta har vorte ein viktig møteplass i sentrum og målet om å fremje nærfriluftslivet og skape møteplass er imøtekome.

Dagsturhytta på flaumvollen i Bismo. Foto: Skjåk Folkebibliotek

4.4 Fysisk aktivitet i Skjåk

Fysisk aktivitet bidreg til å betre helsa til folk generelt, auke livskvalitet, trivsel og redusere sjukdom.

Fjellgeita i Skjåk er organisert under Skjåk idrettslag og er turorientering for ungar, ungdom og vaksne. Målet er å inspirere til mange familieturar og:

- få barn, unge og vaksne ut i naturen
- få barn, unge og vaksne til å bli glad i naturen
- få barn, ungdom og vaksne til å bli kjent i Skjåk

Skjåk Turlag er ein friviljug organisasjon som organiserer fotturar og skiturar. Turane er for alle og gratis. Skjåk turlag har og laga si eiga dagsturhytte i lia opp mot Aursjoen. Denne står open for alle.

LHL Skjåk er et lokallag i LHL. Vi er til for menneske i alle aldersgrupper, med hjarte- og lungesjukdom, hjerneslag, afasi - og deira pårørende og alle som støtter vårt arbeid. Laget ønskjer å bidra til å forbetre livskvaliteten for våre medlemmar, gjennom eit godt og variert tilbod av aktivitetar. Aktivitetane er opne for alle - uavhengig av helsesituasjon og medlemskap i LHL.

DNT Gudbrandsdal dekkjer kommunane frå Ringebu til Skjåk og Lesja. Dei ynskjer å stimulere til auka interesse for natur- og friluftsliv, og arrangerer turar aktivitetar og møte for alle aldersgrupper. DNT Gudbrandsdalen har mellom anna organisert stolpejakt i Skjåk og har kontor i Skjåk Almenning sine lokal.

Skjåkcache er ein ivrig gjeng som stadig utviklar geocachomfanget i Skjåk. Geocaching er ein internasjonal aktivitet. Det kan samanliknast med orientering, men ein finn fram ved hjelp av GPS i staden for kart og kompass. Opplegget går ut på å finne små cachar eller postar som andre geocacharar har gjømt. Det finst over 800 geocachar i Skjåk (2025).

Skjåk Jeger og Fiskarlag har som formål å knyte jegerar og fiskarar saman i eit felles arbeid for god forvaltning av vilt- og fiskebestanden ved å utføre positive tiltak på vilt- og fiskestellet sitt område. Laget har fleire gode moglegheiter for leige av naust med sengeplassar, samt tilgang til båt, motor og garn til ein rimeleg penge. Nausta og hyttene er plasserte i område som er glimrande for både fiske, jakt og anna friluftsliv.

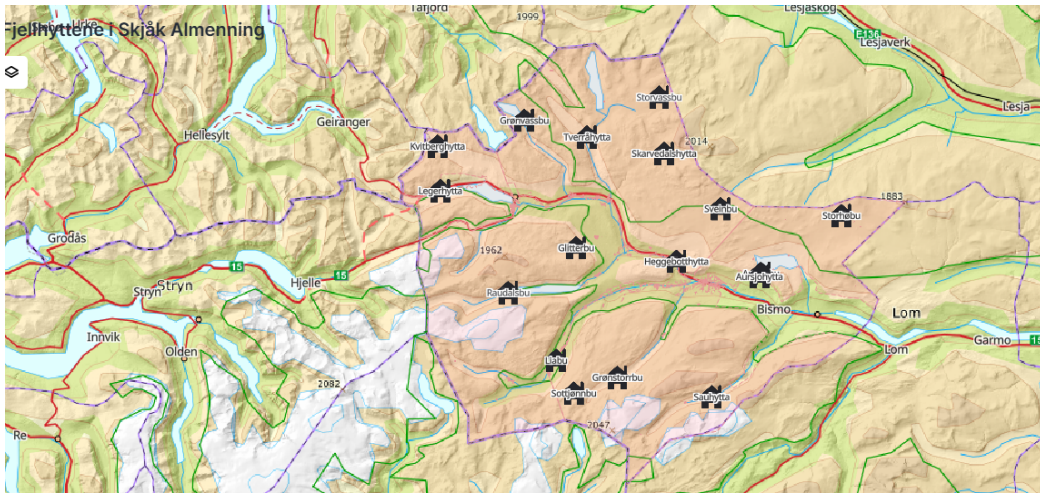
4.5 Status og arbeid framover

Barn og unge er ei prioritert målgruppe innan friluftsliv. Skjåk kommune har ein eigen lokal læreplan for ute skule og friluftsliv, Skjåkveka. Her er det er lagt inn aktivitetar for kvart årssteg i heile kommunen, både fagleg stoff og opplæring frå den generelle læreplanen for alle årssteg, kombinert med aktivitet utandørs i kommunen. Elevane får også innsikt og auka medvit for kulturlandskapet i Skjåk, samt til historier og kvalitetar knytt til landskapet.

Med eit totalareal på 2076 km², der mesteparten av arealet er fjell og skog, er det god plass for å drive friluftsliv i Skjåk. Turstig- og løypenettet er heilt unikt, da det vart gjort ein stor jobb på dette området av lokale eldsjeler for 10 – 15 år sidan. Jakt- og fiskehøva gode. Alle som bur i Skjåk har rett til å gå på reinsjakt. Elg, hjort og rådyrstamma stamma blir også forvalta gjennom jakt.

Jakt og fiske i Skjåk er populært og det er seld både mange fiskekort og jaktkort årleg i kommunen. Skjåk Almenning eigen heimeside med oppdatert informasjon om jakt og fiske.

Skjåk Almenning har og 17 utleiehytter i Reinheimen og Breheimen Nasjonalpark og desse er tilgjengeleg for alle.

4.6 Aktørar

Aktørane i arbeidet med friluftsliv kan delast i tre kategoriar; det offentlege, friluftslivsorganisasjonar og grunneigarar. I tillegg kjem reiselivet. Staten og Skjåk Almenning er innanfor dei to siste. På fylkesnivå er fylkesmannen og fylkeskommunen dei to mest sentrale innan det offentlege. Friluftslivsorganisasjonane representerer eit breitt spekter av aktivitetar og arbeider ut frå eigne målsettingar. Skjåk Turlag, Fjellgeita i regi av Skjåk IL og DNT Gudbrandsdalen arrangerer også turar gjennom heile året. Skjåk Almenning er grunneigar og forvaltar arealressursane for friluftslivet og er på den måten premissleverandør for utøvinga av dette. Grunneigar disponerer rettar på eigedomen og kan til dømes nekte inngrep og tilrettelegging.

4.7 Juridiske verkemiddel

Naturmangfaldlova er ei sektor-overgripande lov, som gjeld alle tiltak og all bruk som påverkar norsk natur. Det betyr at slutningar som blir gjort etter anna lovverk, for eksempel plan- og bygningslova, må sjåast i samanheng med naturmangfaldlova. Plan- og bygningslova styrer arealplanlegging på riks-, fylkes- og kommunenivå. Dette er den viktigaste lova når det gjeld forvaltning av arealressursar og dermed ivaretaking av naturvern- og friluftslivinteresser. Kommuneplanen sin arealdel og reguleringsplanar er viktige også med omsyn til friluftslivet. Friluftslivlova sikrar den frie ferdselsretten i utmark og retten til å plukke bær og sopp. Lova pålegg alle som ferdist i naturen ein generell plikt til å vise omsyn og varsemnd (§11), og regulerer elles mange tilhøve som er knytt til utøvinga av friluftsliv. Vassressurslova har reglar om både bruk og utnytting av, samt ferdsel i vassdrag. Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag tek sikte på å verne om naturmiljøet og fremje trivselen, altså å tilgodesjå rekreasjonsverdiar, friluftsliv og naturopplevingar. I lov om forvaltning av naturens mangfald står det : «Lovens formål er at naturen med dens biologiske,

landskapsmessige og geologiske mangfald og økologiske prosesser tas vare på ved berekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneska si verksemd, kultur, helse og trivsel, nå og i framtida, også som grunnlag for samisk kultur».

I lov om viltet er formålet å forvalte viltet og leveområda for viltet slik at produktiviteten og arts fridomen i naturen blir ivareteke. Innanfor denne ramma kan viltproduksjonen bli hausta til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

I lov om laksefisk og innlandsfisk er formålet å sikre naturlege bestandar av laksefisk og ferskvassfisk samtidig som dei kan bli utnytta best mogleg av allmenta og fiskerettshavarane. Lova heimlar ulike verkemiddel for å sikre fisketilbodet for allmenta, mellom anna retten til å fiske gratis alle plassar for dei under 16 år.

I formålsparagrafen til lov om skogbruk og skogvern står det at det skal bli lagt vekt på verdien skogen og har som rekreasjonskjelde for menneska, som ein viktig del av eit landskapsbilete, som livsmiljø for plantar og dyr og som område for jakt og fiske. Det kan etter § 17 b bli fastsett forskrifter for område av særleg verdi for friluftsliv. I følgje Fjellova skal fjellstyret «arbeide for å sikre at allmenningen vert brukt på ein måte som fremjar næringslivet i bygda og tek vare på naturvern- og friluftslivsinteressene». Lova slår vidare fast at «kommunestyret skal syte for at jakt-, fiske- og friluftslivsinteressene vert representerte i fjellstyret...» Omsynet til friluftsliv er ivareteke gjennom ei rekkje særlover. Av andre lover kam nemnast jordlova, konsesjonslova, kulturminnelova og lov om bygdeallmenningar.

4.8 Økonomiske verkemiddel

Innlandet fylkeskommune har forvaltningsansvaret for statlege tilskotspostar innanfor vilt, friluftsliv og kulturminnevern, og fordeler kvart år middel til ulike tiltak. Det er også statlege tilskotsordningar til andre naturforvaltningstiltak som blir forvalta av Stasforvaltaren. Landbrukskontoret i Vågå og Sel administrerer tilskotsordningar som går til spesielle tiltak i jordbruket sitt kulturlandskap. Dei administrerer også middel som kan bli nytta til å betre framkomsten i jordbruksområde ved etablering av turveggar og stigar. Spelemidlar kan gå til anlegg for friluftsliv som turveggar, turskiløyper og turkart. Kulturmidlar er midlar som alle friviljuge organisasjonar kan søkje på i kommunen. Statens utdanningskontor kan gje tilskot til forsøks- og utviklingsarbeid etter søknad frå skular. Statskog gjev tilskot etter søknad til ulike friluftstiltak.

4.9.Samarbeid

Aktuelle partar å samarbeide med friluftsliv om er velforeiningar, turlag, jeger- og fiskeforeininga, DNT Gudbrandsdalen, Naturvernforbundet, laga innan idrett og friluftsliv, Skjåk Almanning, LHL Skjåk, Skjåkcacheerne, reiselivsorganisasjonar, grunneigarlag, grendelag, grunneigarar, småbrukarlag, bondelag med fleire.

4.10 Handlingsplan 2025-2029

Prioriterte anlegg

Nærmiljøanlegg er ei prioritert stønadsgruppe, og ei utbygging av slike anlegg skaper aktivitet og trivsel. Innlandet fylkeskommune, og dermed Skjåk kommune, arbeider for at alle skal ha høve til naturopplevingar og friluftsliv i nærmiljøet sitt.

Kvardagsfriluftslivet er av stor betydning for den generelle folkehelsa. Merka turstigar, skiløyper, akebakkar, badeplassar, fiskeplassar, skogsområde og andre grøntareal i nærleiken av der folk bur er viktige å ivareta og utvikle. Det er viktig med tydeleg og god merking av friluftstilbod slik at rørslehemma slik at ein ser om ein treng fylgje eller kan nytte tilbodet aleine.

Tilskot

Innlandet fylkeskommune kan gjennom ulike tilskotsordningar gjeva tilskot til sikring av friluftsområde, frilftsaktivitet og tiltak i sikra friluftsområde. Her må Skjåk kommune søkje på tilskot der det er mogleg.

Vedlikehald av løyper og anlegg

Skjåk kommune har kart over alle merka løyper og stigar i heile kommunen. Fleire av desse er lite brukt og gror att. Det er løyvd ein sum i året til dette, men det har ikkje vorte gjennomført. Det er viktig at desse løypene vert halde ved like. Det bør opprettast ei arbeidsgruppe som kan plukke ut stiane som det skal satsast vidare på og restaurere desse og sørge for at dei blir synlege på verdsveven.

Kartlegging og verdsetting av friluftsområde

Skjåk kommune har kartlagt og verdsett viktige friluftsområde. Kartlagde friluftsområde er eit av temadatasett som inngår i det Det offentlege kartgrunnlaget (DOK) DOK er definert i plan- og bygningslova §2-1 og i kart- og planforskrifta, og er dei datasett som skal leggst til grunn ved behandling av saker etter plan- og bygningslova i kommunane. Eit mål med kartlegginga er å sikre at viktige friluftslivsområde blir ivareteke i offentleg forvaltning og planlegging som ein viktig ressurs også for framtida. God tilgang til friluftslivsområde er ein ressurs både i folkehelsesamanheng og også innan naturbasert reiseliv. Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområda i kommunen er på nasjonalt nivå vurdert som ein grunnleggande føresetnad for god forvaltning og ivaretaking av desse områda på lang sikt. Kartlegging vil gje eit betre grunnlag for ivareta frilftsinteressene gjennom planlegging og behandling av enkeltsaker. Vidare vil det gje betre grunnlag for meir målretta forvaltning og underlag for eventuelle søknader om

spelemidlar/sikringsmidlar, samt vere eit godt grunnlag om ein skal utarbeide stig- og løypeplan.

Marknadsføring

Skjåk kommune har tilgang til Ut.no-appen, og her har både Skjåk kommune og andre frivillige lag og organisasjonar registrert turar i kommunen. Det ligg og mange turar på nettsida www.skjåk.no.

Det er viktig å merke og marknadsføre godt dei anlegga som er tilrettelagt for alle. Slik kan kvar og ein vite om ein kan legge ut på turen aleine eller om ein treng følge.

Sykkelstigar/ sykkelveggar:

På <https://trailguide.net/#13/61.9074/8.0128> finn ein sykkelstiar som allereie er å finne på nett. Med pumptracken på plass vil ein kunne nå ut til ei ny gruppe folk som er ivrige etter å finne fine plassar å sykle. Det blir viktig å marknadsføre denne i alle kanalar. Det er mange grusveggar i Skjåk som er fine å sykle på, det kan og vere aktuelt å legge inn skogsstiar som det er lovleg å sykle på. Det er laga ei brosjyre om Sykkeleldoradoet Skjåk. Denne ligg ute på turistplassar. Det har vore ei utfordring å finne finansiering til trykte brosjyrer, slik sett er det enklare og billigare å oppgradere informasjon digitalt.